

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Meditationum evangelicarum pars secunda, hoc est:
Solida, ad discendam & exercendam, ex evangeliis tam
dominicalibus quam festivalibus Christi & sui-ipsius
notitiam, informatio**

Creide, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-126164](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-126164)

davit, & deinde per verbum Dei FIAT successivè omnia producta sunt: sic etiam non otiosus est, in secunda creatione, nempe in spirituali regeneratione, sine qua nemo in regnum Dei introire potest, Joh. 3. v. 5. Naturâ enim in peccatis mortui sumus, Eph. 2. v. 4. Et sicuti homo mortuus, seipsû excitare nequit ad vitam hanc naturalem: multò minus nos ad spiritualem regenerationem aliquid conferre possumus. Sed hoc Spiritûs S. opus est: qui cor lapideum de carne nostra auferre, Ezech. 36. v. 26. & contrâ cor mundum creare, & spiritum rectum in visceribus nostris innovare potest, Psal. 51. v. 12. quod quidem præstat in baptisate, quod propterea lavacrum regenerationis & renovationis Spiritus Sancti appellatur, Tit. 3. v. 5. nec non per verbum veritatis, quo nos gignit voluntariè, ut simus primitiâ aliqua creaturarum ejus, Jac. 1. v. 18.

Sicut itaque hæcenus de beneficiis Dei Patris, qui proprio Filio non pepercit, Rom. 8. v. 12. & filii Dei, qui propter delicta nostra traditus est, & resurrexit propter justificationem nostram, Rom. 4. v. ult. in ecclesia multifariam actum est: sic quoque hodierno *pentecostes festo* tertiâ personæ mentio injicitur, quomodo juxta promissionem Christi, super Apostolos descenderit, eosdemque sapientiâ & intelligentiâ, virtute & robore ita impleverit, ut animosè cum stupore omnium, in omnibus linguis, Jesum Nazarenum prædicaverint, sicut S. Lucas memorat, Act. 2. v. 4.

In prælecto Evangelio, proprietates discipulorum verè Pentecostalium nobis describuntur, si donis Spiritûs S. gratiosius impleri velint.

Absque ulteriori igitur præloquio ad illud conferemus nos, meditaturi ex eodem:

I. Ἀἰθρῶν προσηγορίαν sive notitiam nostris.

II. Χρῆστος ἡ νεογέννητος, sive notitiam Christi.

J. J.

Exegesis.

RAhab tenebatur *funiculum coccineum in fenestra ligare*, per quem exploratores Josuæ demiserat: ut esset signum, quod domus ejus agnosceretur, & in excidio urbis ab interitu præservaretur, Jos. 2. vers. 18. 214

Spiritus Sanctus domum & habitaculum suum habet in cordibus fidelium. Signum verò quo illud agnoscitur, est funiculus coccineus meriti pretiosissimi, Domini & Servatoris nostri Jesu Christi, quo conservati, & ab interitu aeterno præservati sumus; eundem in fenestra ligemus oportet, h. e. sic luceat lux nostrâ coram hominibus, ut videant opera nostra bona, & glorificent patrem nostrum, qui in cœlis est, Matth. 5. v. 16. Quæ verò opera bona esse debeant, quibus fidem nostram demonstramus, Servator noster indicat in prælecto Evangelio, inquit: Si quis diligit me, sermonem meum servabit &c.

Nos ansam hinc arripimus, Ἀἰθρῶν προσηγορίαν sive notitiam nostris discendi, quando intuemur:

I. *Dilectionis Christi commendationem*. Si quis diligit me, inquit Christus, sermonem meum servabit. Ex quo apparet, optimè fieri, si ante omnia dilectio Christi cordibus nostris implantetur, scire enim caritatem Christi supereminens scientia est, Eph. 3. v. 19. Et quidni diligere ipsum, cum prior nos dilexerit? 1. Joh. 4. 19.

Quid ipsum permovit, quod homo factus fuerit? quæ causa, quod seipsum exinan-

naniverit, formam ſervi accipiens, factusq; patri obediens uſque ad mortem, mortem autem crucis? Phil. 2. v. 7. 8. Certè nil niſi caritas, quâ te & me, & omnes peccatores amplexus eſt, unde Eccleſia:

Te tanta caritas coëgit Jeſule,
Ut magna nobis impetrareſ ſan-
guine,

Et expiato debito,

Nos reddereſ gratos Deo.

*Herr/dein Lieb/ſo groß Dich bezwungen
hat!*

*Daß dein Blut an uns groß Wunder
that!*

Und bezahlet unſer Schuld!

Daß uns Gott iſt worden huld.

Quinimò in hoc nondum deſiit, ſed adhuc hodie caritatem ſuam multis modis probat, dum non tantum annum coronat benignitate ſua, Pſal. 65. v. 12. ut veſcentes ſaturemur, Joel. 2. v. 26. ſed & amat animam noſtram, Eſa. 38. v. 17. & quomodo ſi cui mater blandiatur, ita conſolatur nos, Eſa. 66. v. 13. curat nos, ſicut medicus infirmum, & ſanat omnes infirmitates noſtras, Pſal. 103. v. 3. ducit nos uſque ad mortem, Pſal. 40. v. ult. prehendiſt nos manu ſua, ut nemo rapere poſſit, Joh. 10. v. 28. deducit nos, ſuper ſemitas juſtitiæ, Pſalm. 23. v. 3. & cum ceciderimus, ſuſtentat manu ſua, Pſalm. 37. v. 24. & extollit nos, Pſalm. 147. verſ. 6.

Hi ſunt *ſuniculi caritatis*, quibus nos ad ſe trahit. Oſe. 11. v. 4. Et veluti aliàs benefactores noſtros diligimus: ſic multò magis decebit nos Chriſtum diligere, qui adeò præclare de nobis meritus eſt, ut in æternum ſat dignas referre gratias non poſſimus. Majorem dilectionem nemo habet, quàm ut animam ſuam ponat

quis pro amicis ſuis, Johan. 15. v. 13. at ille vitam pro nobis profudit, cum adhuc peccatores eſſemus, Rom. 5. v. 8. hinc de ardentiffimo in nos amore judicare poterimus. In hoc cognovimus caritatem, quoniam ille vitam ſuam pro nobis poſuit, ait Johannes 1. ep. 3. v. 16. *Æquum igitur erit, ut viciffim eum diligamus, & ſerviamus illi, in ſanctitate & juſticia.* Luc. 1. v. 75. Qui hoc non facit, ſit anathema, Maranatha, 1. Corinth. 16. verſ. 22.

Hic proba te, mi Chriſtiane! utrum Chriſtum reciprocè dilexeris, ut debitum tuum requirit?

Nemo quidem noſtrùm facilè erit, qui ſe Chriſtum diligere, non videri velit. Sed nudum dicere non ſufficit, Deus enim cor intuetur, 1. Sam. 16. v. 7. Cordiali itaque dilectione opus erit, juxta illud Davidis: *Diligam te Domine.* Pſal. 18. v. 1. ſeqq.

Judæi in V. T. tenebantur Deo ſtatim temporibus pretioſa ſacrificia offerre, de bobus, ovibus, oleo &c. In conſecratione templi Salomo immolavit Domino, boum viginti duo millia, & ovium centum viginti millia, 1. Reg. 8. v. 63. Idem fecit Joſia, 2. Chron. 35. v. 7. 18.

Ejuſmodi præceptis Deus in novo teſtamento hodie nos non onerat; *ſed nihil à nobis requirit, niſi dilectionem*, in qua ſola Chriſtianiffimus noſter verſatur, Matth. 22. v. 37. 40.

Omnes *reliquæ virtutes moleſtias ſuas habent*, quas illi ſentiunt, qui iisdem operam navare volunt. *Temperantia debilitat corpus. Humilitas deſpicitur. Patientia per crucem exercetur, & ſic ulterius.* Sed dilectio nil niſi voluptatem & lætitiã gignit, & quaſi condimentum eſt, quo

quo vita hæc dulcis, & omnis adverfitas tollerabilis redditur, ut exemplum Jacobi probat, Gen. 29. v. 20.

Ita fi Christum verè diligimus, nihil ad eò moleftum eft, quin ejus causâ perferre velimus. Caritas enim omnia suffert, omnia sperat, omnia fuffinet, 1. Cor. 13. v. 7.

Olim in Cœnobiis nonnullis SS. Trinitas fic depicta fuit, ut fuper personam Patris hæc verba fcripta fuerint: *Dilexi te, difce diligere me.* Super Filium: *Ex me dignitas tua.* Et fuper Spiritum Sanctum: *Mundata es caro, noli amplius peccare.*

Hæc nos quoque recordabimur. Omnes enim SS. Trinitatis personæ amorem suum in nos effuderunt: *Pater filium tradendo,* Rom. 8. verf. 32. *Filius: sanguinem fundendo,* Hebr. 9. v. 12. *Spiritus Sanctus gratiam conferendo,* tanquam Spiritus gratiæ, Zach. 12. v. 10. & fânctificationis, Rom. 1. verf. 4.

Amorem itaque ei nostrum viciffim exhibeamus, dicentes animæ nostræ: *Benedic anima mea Domino, & omnia, quæ intra me funt,* &c. Pfal. 103. v. 1. 5.

Hoc debitum nostrum Pentecofiale eft, fi donis gratiæ Spiritus Sancti frui cupimus, ego diligentes me diligo, inquit cœlestis fapientia, Prov. 8. v. 17.

II. *Verbi divini observationem.* Si quis diligit me, sermonem meum fervabit, inquit Christus. Non dicit, audiet sermonem meum: etsi enim hoc tanquam pars necessaria, ad cultum Dei requiritur, fides enim ex auditu est, Rom. 10. v. 17. attamen non sufficit, secus enim Herodes quoque beatitudinem consecutus esset, de quo Evangelista memorat, quod Baptistam libenter audierit, Marc. 6. v. 21. sed facta

fequi debent, ut ea, quæ in templo audivisti, in corde bono & sincero retineas, & fructum afferas in patientia, Luc. 8. v. 15. Jac. 1. v. 22. 23.

Hic examines velim te, utrum etiam affidus auditor & factor verbi Christi existieris?

Equidem, in toto orbe nullus hominum invenietur, qui verbum Christi omni ex parte implere valeat, ob peccatum, quod in carne nostra habitat, & tenaciter inhaeret, Hebr. 12. v. 1. ut fapientes fimus, ad faciendâ mala, bene autem facere nefciamus, Jerëm. 4. v. 22. imò volentibus nobis facere bonum, malum adjacet, Rom. 7. v. 21. Sed Christum in auxilium adhibeamus, & quod nobis deest, per obedientiam ejus perfectam, quam legi præstitit, fide verâ refarciamus; propterea enim factus est nobis à patre fapientia, & iustitia, & fânctificatio, & redemptio, 1. Cor. 1. v. 30. ut omnia, quibus deficiamus, ab eo petamus, & de plenitudine ejus gratiam pro gratia accipiamus, Joh. 1. v. 16.

Requiritur hic

I. *Fiducia cordis.* Alexander M. reperto inter thesauros Darii aureo scriniolo, margaritis & gemmis quàm pretiosissimè exornato, cum quæreretur, in quem usum destinandum esset, aliis aliud suadentibus, dixit: *huic optimè servanda dabuntur scripta Homeris,* quæ tanti faciebat, ut in bello semper secum portaret, iisque pro pulvinari uteretur. Nos habemus verbum Christi, sicut in scriptis Mosis, Prophetarum, Evangelistarum & Apostolorum continetur, id super millia auri & argenti æstimemus, Psal. 119. v. 72. Sed & elegans scriniolum habemus, quod est cor nostrum, quod

quod Chriftus fide purificavit, Act. 15. v. 9. unde ait : Da mihi fili cor tuum. Prov. 23. v. 16. in eo reponamus thefaurum hunc. Et quando audimus promiffiones gratiæ, ex Ezech. 33. verf. 11. Matth. 9. verf. 14. & fimiles, cordibus noftris eas excipiamus, & verâ fide apprehendamus, nec dubitemus, quin Chriftus, quæ promiffit, reipfâ impleturus fit. Num. 23. v. 19. 20.

Imprimis quilibet beneficia, à Chrifto univerfo mundo exhibita, in individuo fibi cum Paulo applicare debet, Galat. 2. verf. 20.

Idem fecerunt Hiob, Job. 19. v. 25. Thomas, Joh. 20. v. 28. & Iatro, Luc. 23. v. 43. Quod fi ita fermonem Chrifti fervaverimus, viciffim fervabit ille, quod promiffit nobis Efa. 54. v. 10.

2. *Confeflio oris*, à qua nulla pericula, imò nec mors ipfa nos abterrere debent, quin Chrifto ufque ad mortem fideles fimus, Apoc. 2. v. 10. Rom. 10. v. 10.

Exemplo Eleafaris, 2. Macc. 6. v. 24. & Apoftolorum, Act. 5. v. 9. Unde Chriftus: Qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum. Matth. 10. v. 32.

3. *Conformitas operis*. Ut Chrifto obedientiam præstemus, in iis, quæ præcepit nobis. Vos amici mei eftis, fi feceritis, quæ ego præcipio vobis. Joh. 15. v. 14.

Vocat autem ad penitentiam, Matth. 4. v. 17. Vocat ad crucem fufcipiendam, Luc. 9. v. 23. Jacob. 1. v. 12. Vocat ad dilectionem, Joh. 13. v. 34. In quibus omnibus ei obedire tenemur, fi difcipuli genuini Pentecofiales efle velimus. Joh. 8. v. 32.

III. *Salutarem agitationem*. Quam Spiritus Sanctus refpectu fidelium efficit tripliciter:

1. *Omnia suggerit*. Ille vos docebit

omnia; & suggeret vobis omnia, quæ dixi vobis, inquit Chriftus.

Nos vivimus hic in terra oblivionis, Pf. 89. v. 31. facile obliuifcentes eorum, quæ audivimus & didicimus, ideò Spiritus Sanctus in hunc finem miffus eft, ut ea nobis in memoriam revocare debeat. *Imprimis in fpiritualibus tentationibus*, ubi ad pacem amaritudo amara, ficut Hiskia contigit, Efa. 38. v. 17. Et quamvis pius Chriftianus copiâ dictorum confortiorum inſtructus fuerit, ut nihil fibi defuturum exiftimet: fubinde tamen fit, ut eorum tempore tentationis recordari non poſſit, quod ipſi Luthero accidit: iccirco non leve officium eft, fi Spiritus Sanctus ea nobis ſuggerat, quod non modò grato animo agnoſcere, ſed & Spiritus Sancti commonefactioni locum relinquere tenemur, ſic operatio non deerit, ſed in mediis afflictionibus guſtabimus, quàm bonus ſit Dominus, Pfal. 34. v. 9. Tob. 3. v. 22.

2. *Merum expellit*, ideò dicit Chriftus difcipulis, quibus Spiritum Sanctum promiferat: Non turbetur cor veſtrum, neque formidet. q. d. Ad patrem quidem per paſſionem & mortem abire teneor, at non relinquam vos orphanos, ſed alium paracletum mittam, qui vices meas expleat, & in omnibus adverſitatibus adſiſtat & conſoletur. Quod reipſâ quoque comperierunt. Antea enim adeò meticuloſi & exanimati erant, ut Petrus qui animoſiſſimus videri volebat, ancillæ metu, Magiſtrum ſuum ternâ vice abnegaret, Matth. 26. v. 69. Cæteri planè auffugiebant, & oblerato conclavi ſe includebant, ne à Judæis prehenderentur, verentes, Joh. 20. v. 19.

Sed in Pentecofles feſtò virtute ex alto inſtructi, & Spiritu Sancto donati:

Ec ejuſ

ejus virtute tantoperè animati sunt, ut tanquam leones ignem spirantes incedentes, nullum periculum declinaverint, quin potius gavisi fuerint, quoniam digni habiti essent, pro nomine Jesu contumeliam pati, Act. 5. v. 41.

3. *Gaudium accendit*, in cordibus fidelium, ut illi in morte sua sperent, Prov. 14. v. 32. & cum Paulo dicant: *ἠνιδουμίας ἔχω*, Phil. 1. v. 23. Est enim spiritus lætitiæ, Psal. 51. v. 14. qui inter alios præclaros fructus quoque gaudium in cordibus suorum accendit, Gal. 5. v. 22. Ne verus Christianus deficiat in tribulationibus suis, Eph. 3. v. 13. quia adspicit in remunerationem, Hebr. 11. v. 26. Rom. 8. v. 18.

Hic inspicias te, mi Christiane! an hunc Spiritus Sancti motum, in te deprehendas?

Hoc non insuper habendum est. Quicumque enim Spiritu Dei aguntur, hi sunt filii Dei, Rom. 8. v. 14. Naturâ non sufficientes sumus, cogitare aliquid à nobis, 2. Cor. 3. v. 5. Sed Spiritus Sanctus operatur in nobis, & velle & perficere, Phil. 2. v. 13. Impellit nos ad veritatem, ut eandem non modò loquamur, Zach. 18. v. 19. sed & faciamus, 1. Joh. 1. v. 8. Est enim spiritus veritatis, Joh. 16. v. 13. Impellit nos ad beneficentiam erga egenos, est enim spiritus bonus, Psal. 143. v. 10. Impellit nos ad patientiam, ut cum Hiobo dicamus: Si bona susceperimus Job. 2. v. 10. Fructus enim ejus sunt, caritas, gaudium, pax, longanimitas &c. Gal. 5. v. 22. Impellit nos ad orationem, est enim spiritus gratiæ & precum, Zach. 12. v. 10. & postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus, Rom. 8. v. 26.

Et hic impulsus tam efficax est, ut à nulla creatura impediri possit. Hinc factum,

quod S. Martyres nulla Persecutorum tormenta, imò ne mortem ipsam perituerint. Exemplo sit Stephanus, Act. 7. v. 55. Paulus, Act. 20. v. 23. Hinc est, quod veri Christiani gloriantur in tribulationibus, quia caritas Dei diffusa est in cordibus nostris, per Spiritum Sanctum, Rom. 5. v. 3. 5.

Non autem impulsus hic more Anabaptistico vel Enthusiastico intelligendus est: sed oritur ex verbo, & fit cum verbo, hoc est testimonium spiritus, Joh. 5. v. 39.

Ubi igitur verbum repellitur, Spiritus Sanctus quoque operationem suam exercere nequit: sed ut de Phariseis dicitur, spernunt illi consilium Dei adversus seipsum, Luc. 7. v. 30. Unde Augustinus: *Ita aguntur pii, ut etiam agant.* Quod fit, si verbum cum mansuetudine suscipiant, Jac. 1. v. 21. nec Spiritui Sancto resistant. Act. 7. vers. 51.

Hinc itaque quilibet se probare poterit, à quo regatur.

Quod si in omnibus flagitiis volutes te, non gloriari poteris, te Spiritu Sancto agi, is enim effugit fictum, Sap. 1. v. 5. Tob. 6. v. 17. *Ubi vita agitur, qualis est porcorum, ibi non est Deus, sed Demones,* Nazianzeno asserente. Sapere enim carnis, inimicum est Deo, Rom. 8. v. 7. Unde quotidie suspiremus: *Cornundum crea in me Deus, & spiritum firmum innova in visceribus meis.* Psal. 51. v. 12. 14.

De Secundo.

Pergemus nunc ad alterâ partem, *ἡ ἑσπέρη*, sive *nocturnam Christi* meditaturi. Hic nobis in hoc Evangelio proponitur:

I. Tanquam Patris legatus, idè dicit Christi-